

Fig. 2. — Sustentàcul d'una màquina de guerra trobat a Empuries

quis (fig. 2). Sa llargada es de 0'54 m. y sa amplada de 0'42. La massa general es de ferro, a excepció de les peses cilíndriques, que a primera vista semblen com el botons de les rodes, que son de bronze. Completava el bastiment la fusteria de la que han quedat estelles adherides.

El lloch ahont s'ha fet el descobriment fou construït quan les muralles gregues eren ja inserbibles, després de sa probable destrucció per Cató (any 135 a. de J. C.).

Sembla qu'es cap a l'any 198 (a. de J. C.) quan s'introdueix l'us de les glandes de plom en l'exèrcit romà. — J. P. Y C.

EXTRATIFICACIÓ

En general se reconeixen bé a Empuries les tres capes, ja conegudes, y que s troben constantment en tots els punts en els quals la terra no ha estat remoguda, ja antigament per terraplens o bé després per plantacions o excavacions. Aquestes son:

1.er Després de la terra de conreu, una capa fins a 1 m. o 1'50 m. de nivell romà de l'època de l'Imperi, amb ceràmica de terra *sigillata* y ordinària romana; monedes romanes y alguna ibèrica, rars fragments de ceràmica ibèrica y els edificis fets de carreus petits, mamposteria irregular, *opus incertum*, y freqüentment de tapia, *opus formaceum* estucat; paviments de mosaic bast o de morter, poques vegades de terra.

2.^{on} Capa de 1 m. o poch més de gruix, nivell corresponent als segles III a I (a. Cr.) ab abundant ceràmica negra campaniense y gris ordinària grega (?). Abundant ceràmica ibèrica basta, ab cercles concèntrics, generalment del tipu de l'urna cilíndrica de vora horitzontal. Ceràmica ordinària indeterminada, monedes ibèriques, encara que poques, y algunes gregues d'Empuries. Construccions en les que s'han empleat molts carreus de mida regular, ben tallats, d'una pedra arenosa, toba o tosca que no es del país y diferenta de la pedra franca de les construccions del primer nivell, més dura y compacta. Paviment d'argila o grava, rès d'estucat; devogades (altars bessons del temple y la seva escalinata) un fort revestit de morter y fragments de ceràmica.

3.er Capa grega als 3 m. o poch menys, generalment de terra roja argilosa, ab restes de cendra y com si fos un abocador; tota la ceràmica trossejada a miques. Ceràmica ordinària de diferents classes. Ceràmica grega de figures vermelles, crateres, kilix y grans vasos, tot molt trossejat, en sa gran majoria d'estil sever, dels segles V y IV; fragments escassos de figures negres, uns de l'última època, prolongació de les figures negres qu'arriben fins al segle IV, altres casi d'estil arcàich. Ceràmica ibèrica de fanch més fi que el de l'època anterior, de formes y dibuixos més variats; a vegades ab faixes vermelles y blanques, o grisa ab faixes y círcols blanchs; moltes vegades basta, com la de Calazeyte, altres fina com el fanch grech; restes d'olles, plats ab un clot al mitx com una phiale, beires, etc. Ceràmica molt trencada però molt varia y que es precis estudiar en conjunt. Edificis en general de grans pedres, ordinariament esquadrades, però ab els paraments poch treballats. — M. C.

LA CERÀMICA GREGA

La ceràmica trobada fins ara a Empuries, ho ha sigut d'ordinari sota els fonaments de cases romanes en llurs interiors.

En les més grans profunditats s'hi troben alguns trossos de vasos, de fanch negrós molt groller, fets a mà y ab incisions de línies y punts disposats de manera primitiva. Es la ceràmica que s'ha anomenat de tradició prehistòrica.

ferros de *cestrophendone* 54 y avuy se guarden al Museu de Barcelona (fig. 1).

Les glandes són de les mides usuals, pesant cada una aproximadament de 70 a 80 grams.

Cap d'elles presenta inscripció.

Els *cestrophendones* mideixen aproximadament 0'12 m.

Junt a n'aqueix dipòsit d'armes, aparequé el reste d'un bastiment que sembla d'un petit carro de transport de municions o sustentàcul d'una màquina de guerra, del qual acompanyem un cro-